

KIAUŠINIAI / EGGS

Laura PETRAUSKAITĖ

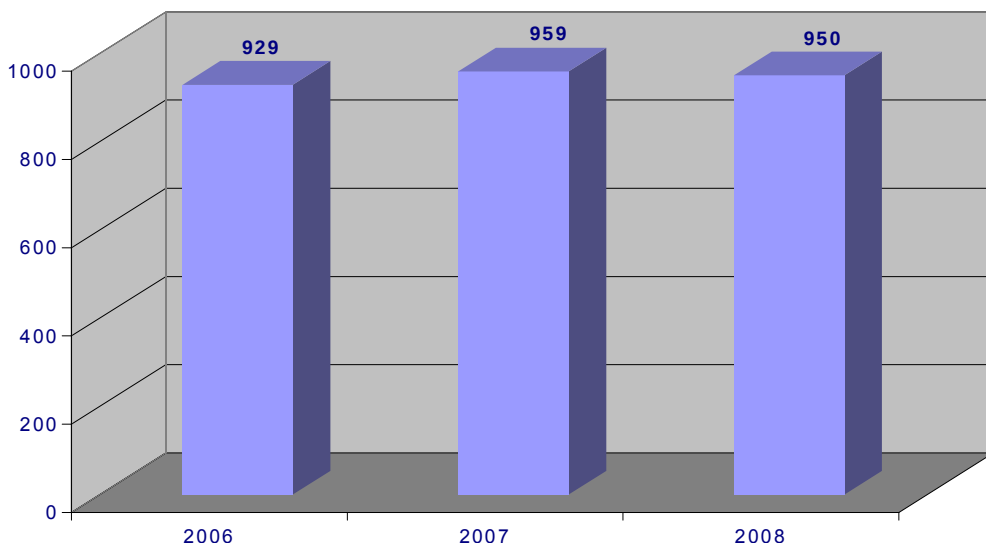
LAEI Produktų rinkotyros skyriaus ekonomistė, laura@laei.lt

Dėl susiklosčiusios sudėtingos ekonominės situacijos ir didėjusių kiaušinių mažmeninių kainų 2008 metais kiaušinių pardavimas Lietuvos rinkoje, palyginti su 2007-aisiais, smuko 18 proc. Dėl smarkiai sumažėjusio jų kainos konkurencingumo užsienio prekyba taip pat buvo prastesnė nei prieš metus. Sumažėjus kiaušinių paklausai, gamintojai buvo priversti mažinti ir jų gavybos apimtį.

Vidaus rinka. 2008 metais kiaušinių surinkta 1 proc. mažiau nei 2007-aisiais (1 pav.).

Per 2008 metus Lietuvoje tesupirktą 46 proc. surinktų kiaušinių (436,1 mln.) – 10,3 proc. mažiau nei 2007-aisiais. Supirkimų apimtys atskirais mėnesiais buvo nevienodos (2 pav.), tam įtakos turėjo kiaušinių vartojimo tradicijos. Remiantis ankstesnių metų duomenimis, 2009 metų pradžioje kiaušinių turėtų būti superkama daugiau nei vėlesniais laikotarpiais. Tačiau atsižvelgiant į kiaušinių vartojimo tendencijas, galima prognozuoti, kad supirkimas šiemet bus mažesnis nei pernai.

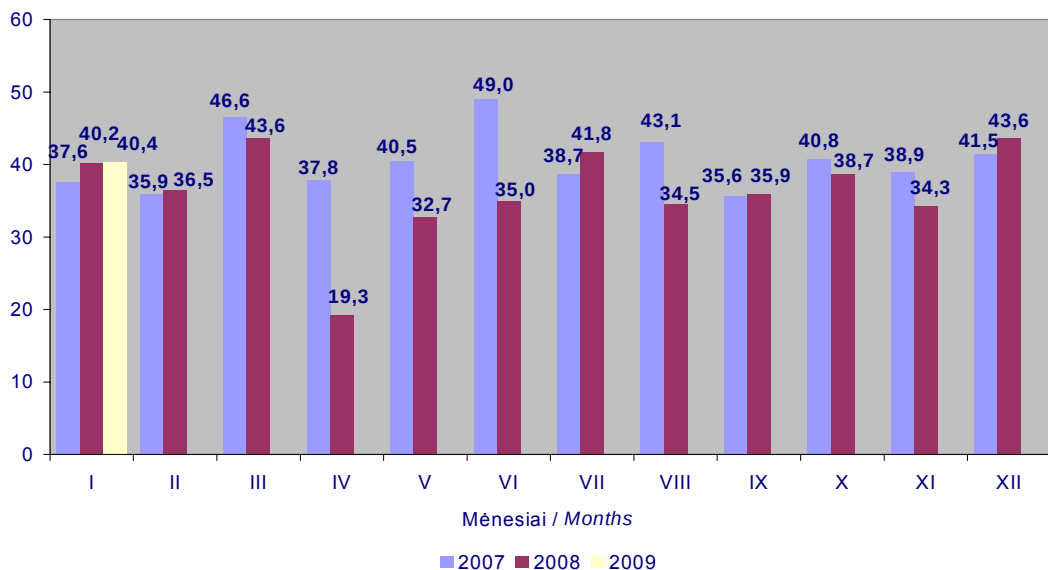
2008 metais vidutinė didmeninė A klasės kiaušinių pardavimo kaina buvo 20,4 proc. didesnė negu 2007-aisiais, o 2009 metų sausio–vasario mėnesiais – 8,6 proc. mažesnė nei tuo pačiu laiku prieš metus (3 pav.). Esant nepalankiai ekonominei situacijai, galima numatyti, kad kiaušinių paklausa turėtų mažėti ir toliau, o tai savo ruožtu privers koreguoti ir kainas.

1 pav. Kiaušinių surinkimas Lietuvoje 2006–2008 metais, mln. vnt.

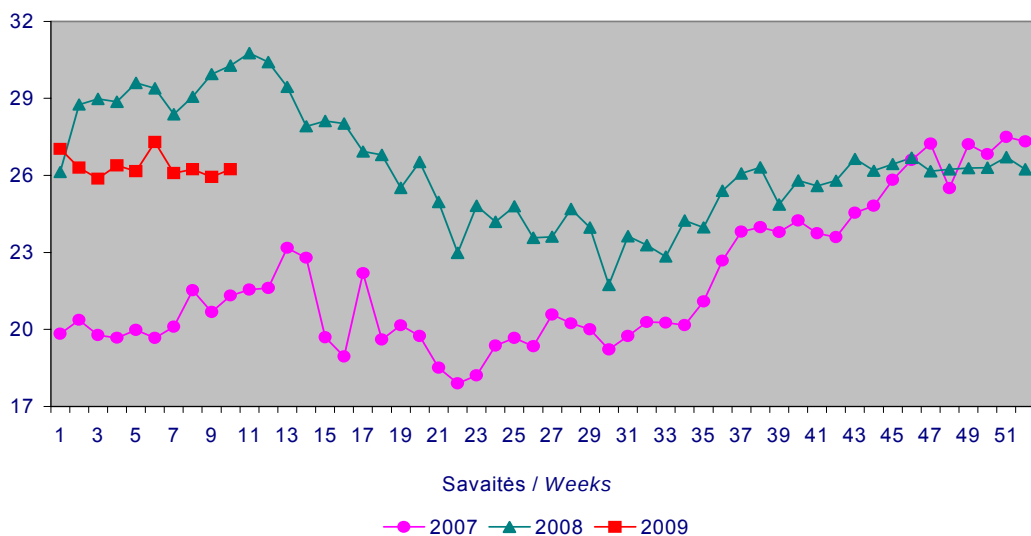
Figure 1. Production of eggs in Lithuania in 2006–2008, mill. pieces

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

2 pav. Kiaušinių supirkimas Lietuvoje 2007–2009 metais, mln. vnt.
Figure 2. Purchase of eggs in Lithuania in 2007–2009, mill. pieces

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

3 pav. Šviežių supakuotų A klasės kiaušinių vidutinės didmeninės kainos
Lietuvoje 2007–2009 metais, Lt/100 vnt.
Figure 3. Average wholesale price of fresh eggs (Class A, packed)
in Lithuania in 2007–2009, Lt/100 pieces

Šaltinis: ŽŪMPRIŠ.

2008 metais ne tik Lietuvoje, bet ir daugelyje kitų ES valstybių kiaušinių didmeninės kainos buvo aukštesnės nei 2007-aisiais. Vidutiniškai ES šis padidėjimas siekė 2,1 proc., Lietuvoje – 19,6 proc. Tai buvo vienas didžiausių kainų šuolių, mūsų šalį lenkė tik Kipras (27,3 proc.), Estija (24,7 proc.) ir Latvija (23,9 proc.). Valstybių, kuriose kiaušinių kaina mažėjo, buvo nedaug: Belgija (0,4 proc.), Prancūzija (1,5 proc.), Portugalija (1,9 proc.), Vokietija (3,2 proc.) ir Nyderlandai (15,9 proc.). 2009 metų sausio–vasario mėnesiais, palyginti su tuo pačiu 2008-ųjų laikotarpiu, ES buvo stebimas ženklus kiaušinių kainų mažėjimas – 10 proc. (1 lentelė). Tokiems kainų pokyčiams įtakos turėjo bendra ES ekonominė padėtis. Labiausiai kiaušiniai atpigo Čekijoje – 24,5 proc. Lietuvoje jų kainų mažėjimas kiek mažesnis nei vidutiniškai ES – 9,1 proc. Tačiau 2009 metų pradžioje ketvirtadalyje ES valstybių kiaušinių didmeninės kainos vis dar buvo didesnės nei prieš metus. 2009-ųjų sausio–vasario mėnesiais didžiausia kiaušinių didmeninė kaina ES buvo Kipre (56 proc. viršijo ES vidurkį), o žemiausia – Nyderlanduose (20,7 proc. atsiliko nuo ES vidurkio). Lietuviškų kiaušinių didmeninė kaina 2009-ųjų pradžioje ES vidurkį viršijo 8,9 proc. Tačiau pastaruoju metu kainai sumažėjus, jos konkurencingumas ES tapo šiek tiek geresnis nei prieš metus.

1 lentelė / Table 1

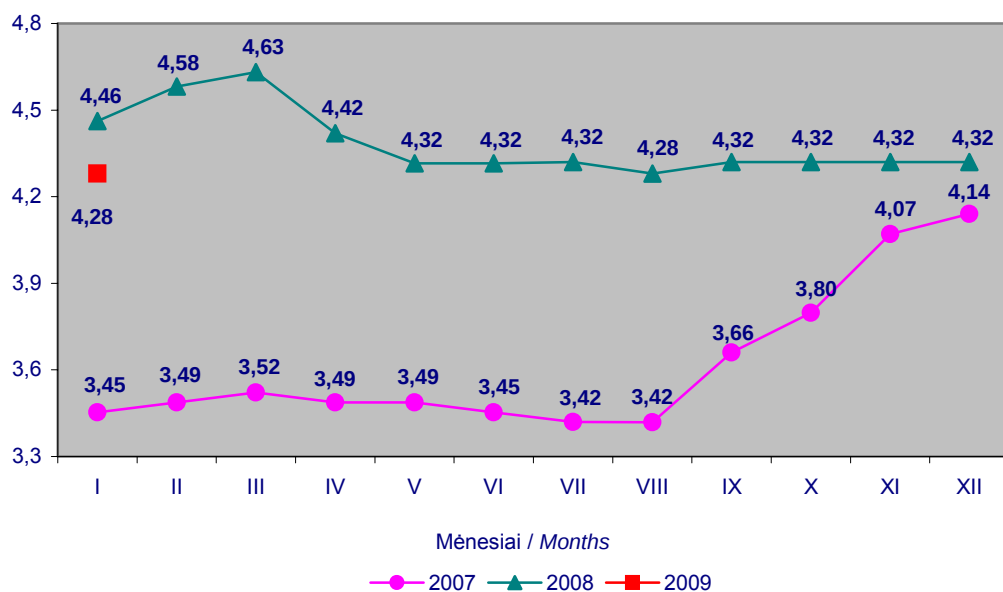
Šviežių L–M grupės kiaušinių vidutinės didmeninės kainos ES valstybėse
2008 ir 2009 metų sausio–vasario mėnesiais, Lt/100 kg
*Average wholesale price of fresh eggs (group L–M) in EU countries
in January–February 2008 and 2009, Lt/100 kg*

Šalis / Country	2008	2009	Pokytis, proc. Change, %
Nyderlandai / Netherlands	348,0	305,2	87,7
Belgija / Belgium	384,3	324,3	84,4
Malta / Malta	400,7	326,0	81,4
Čekija / Czech Republic	444,7	335,6	75,5
Jungtinė Karalystė / United Kingdom	391,3	339,4	86,7
Lenkija / Poland	443,8	355,1	80,0
Vokietija / Germany	404,5	355,3	87,8
Ispanija / Spain	388,2	361,7	93,2
Portugalija / Portugal	401,4	367,1	91,4
Prancūzija / France	393,2	368,7	93,8
Vengrija / Hungary	418,7	368,7	88,0
Rumunija / Romania	427,1	378,1	88,5
Estija / Estonia	423,4	388,1	91,7
Suomija / Finland	433,3	390,6	90,2
Lietuva / Lithuania	460,7	419,0	90,9
Slovakija / Slovakia	406,4	420,9	103,6
Austrija / Austria	412,5	424,2	102,9
Slovėnija / Slovenia	436,7	433,2	99,2

Šalis / Country	2008	2009	Pokytis, proc. Change, %
Bulgarija / Bulgaria	391,7	433,4	110,6
Latvija / Latvia	448,1	447,7	99,9
Graikija / Greece	470,8	468,7	99,6
Airija / Ireland	509,8	519,5	101,9
Italija / Italy	575,9	540,7	93,9
Danija / Denmark	538,8	568,1	105,4
Švedija / Sweden	630,7	583,4	92,5
Kipras / Cyprus	534,0	599,9	112,4
ES / EU	427,2	384,7	90,0

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Ir didmeninė, ir mažmeninė kiaušinių kaina Lietuvoje 2008 metais viršijo 2007-ųjų lygį. Tačiau 2008-aisiais mažmeninė kiaušinių kaina Lietuvoje augo tik iki kovo mėnesio, o paskui šiek tiek sumažėjo ir likusią metų dalį nekito (4 pav.). Remiantis Žemės ūkio ir maisto produktų rinkos informacinės sistemos duomenimis, 2009 metų pradžioje mažmeninė kiaušinių kaina mūsų šalyje palengva pradėjo mažėti.

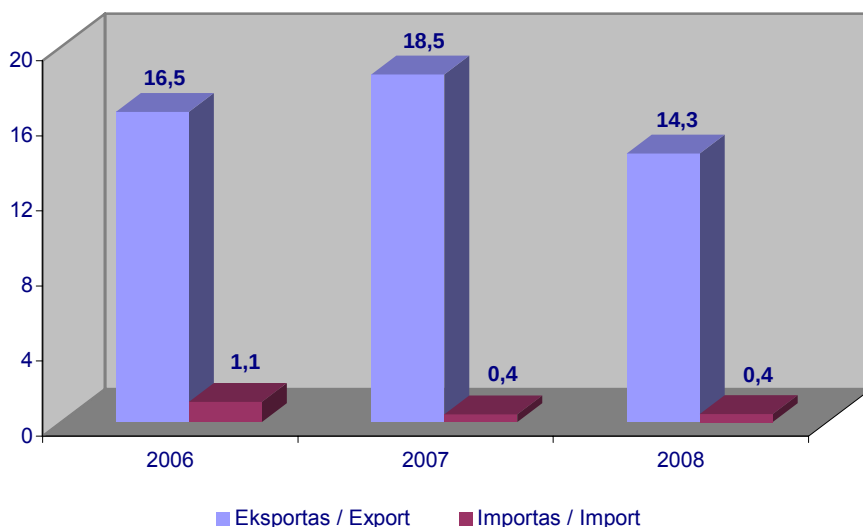

4 pav. Mažmeninės kiaušinių kainos Lietuvoje 2007–2009 metais, Lt/10 vnt.
Figure 4. Retail price of eggs in Lithuania in 2007–2009, Lt/10 pieces

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV; ŽŪMPRIS duomenys.

Žemės ūkio rūmų duomenimis, turguje kaimiškų kiaušinių kainos didėjo visus praėjusius metus. 2008 metais turguje kiaušinių kaina vidutiniškai buvo 23,2 proc. didesnė nei 2007-aisiais. Turguje parduodamų paukštynų kiaušinių kaina 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, išaugo dar daugiau – 25 proc. Ji buvo apie 11 proc. mažesnė nei parduodamų prekybos centruose. 2009 metų sausio mėnesį turguje parduodamų kaimiškų ir paukštynų kiaušinių kainos vis dar didėjo ir viršijo praėjusių metų gruodžio mėnesio kainas, tačiau vasarį, palyginti su sausiu, jos sumažėjo maždaug 1–2 proc.

Užsienio prekyba. Pastarųjų metų užsienio prekybos balansas naminių paukščių kiaušiniams buvo teigiamas. 2008 metais kiaušinių eksportas viršijo importą daugiau nei 33 kartus (5 pav.). Iš Lietuvos eksportuota apie 25 proc. surinktų kiaušinių, tačiau 22,7 proc. mažiau nei 2007 metais.

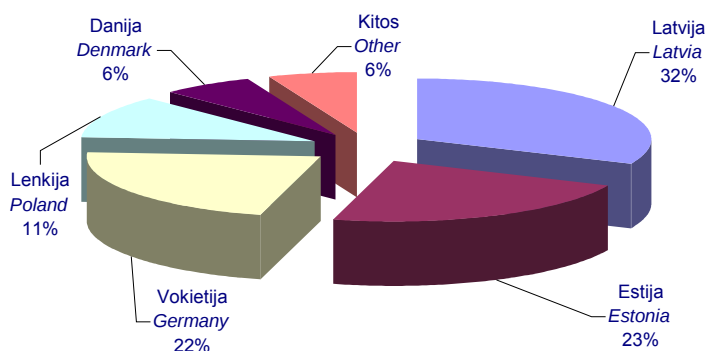

5 pav. Lietuvos užsienio prekyba kiaušiniams 2006–2008 metais, tūkst. t
Figure 5. Lithuanian foreign trade in eggs in 2006–2008, thou t

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Daugiausia naminių paukščių kiaušinių 2008 metais eksportuota į Latviją (4,5 tūkst. t), Estiją (3,2 tūkst. t) ir Vokietiją (3,1 tūkst. t) (6 pav.). Kiaušinių iš Lietuvos vežta į 14 ES šalių ir Rusiją, Ukrainą, Gruziją, Turkiją.

Per 2008 metus į mūsų šalį importuota 429,1 t kiaušinių už 3,9 mln. Lt. Tai sudaro apie 0,7 proc. Lietuvoje surenkamų kiaušinių. Naminių paukščių kiaušinių į Lietuvą įvežta iš 12 ES šalių, daugiausia – iš Latvijos (175,8 t), Vokietijos (91,8 t) ir Lenkijos (89,0 t) (7 pav.).

6 pav. Kiaušinių eksporto struktūra 2008 metais
 Figure 6. Structure of egg export in 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Prognozės. Mažėjant gamybos išteklių kainoms, kiaušiniai artimiausiu laikotarpiu turėtų pigti. Tačiau prasta ekonominė situacija aplinkinėse rinkose 2009 metais gali nulemti prastesnius nei 2008-aisiais užsienio prekybos rezultatus. Remiantis kiaušinių paklausos, pasiūlos ir kainų tendencijomis, prognozuojama, kad 2009 metais mažės ir kiaušinių gavybos apimtys.